

Öexcellenciája
Volodimir Olekszandrovics Zelenszkij úr,
Ukrajna elnöke

Kijev

Tisztelt Elnök Úr!

Mindenekelőtt ezúton szeretném megköszönni válaszát, melyet a Tisza rendszeressé vált szennyeződése ügyében írt levelemre küldött. Örülök annak, hogy az ügy felkeltette Elnök Úr figyelmét, és hogy a kérdésben érdemi intézkedéseket helyezett kilátásba. Remélem, hogy a helyzet megoldását célzó komplex stratégia alapján, Ukrajna központi és helyi hatóságainak eredményes fellépése, illetve a két állam szakértőinek együttműködése révén mielőbb sikerül véget vetni a Tiszán és mellékfolyóin immár hosszú évek óta tapasztalható, európai országokhoz méltatlan állapotoknak.

Tudom, hogy Elnök Úr milyen nagy érdeklődést tanúsít a környezetvédelem ügye iránt, és hogy lehetőségei szerint mindent megtesz a természet megóvása, az ökológiai katasztrófák megelőzése érdekében. Ez az elkötelezettsége indít arra, hogy most egy másik, ugyancsak országaink közös határának térségében jelentkező, és mind fenyegetőbbnek tűnő kérdést is felvessek.

Ez év folyamán újból megnyitották a Kárpátontúli terület beregszászi járásában található Nagymuzsaly község melletti aranybányát. Ebben jelenleg nem folyik a hagyományos értelemben vett kitermelés; a bánya tulajdonosa, a Cipruson bejegyzett Avellana Gold cég és leányvállalata, a Karpatszka Rudna Társaság a korábbi bányászati tevékenység során felgyűlt, és a felszínen maradt anyagból kíván aranyat, illetve más színes- és nehézfémeket kinyerni. A meddőhányókban és bányatavakban felhalmozódott ércet a cég – legalábbis állítása szerint – „mechanikus erővel”, vagyis aprítási, darálási és mosási eljárással igyekezik kitermelni. A vállalat szerint ennek során a továbbiakban sem használnának vegyszeres technológiát, főképpen nem az úgynevezett cianos eljárást, és az általuk alkalmazott, állítólag zárt ciklusú munkafolyamat „teljes mértékben környezetbarát” lenne.

Sajnos, ennek az ígéretnek a betartását független forrásokból nem lehet ellenőrizni. Fennáll annak a veszélye, hogy a Cipruson bejegyzett cég a nem lebecsülendő mennyiségű arany és ezüst, főképpen pedig ólom és cink kinyerése érdekében jelentős környezeti kockázatokat is kész lesz vállalni. A terület azonban a Tisza vízgyűjtőjében helyezkedik el, így az ércbányászati tevékenység következményei Ukrajna és hazánk területére is komoly hatással lehetnek.

Elnök Úr, Magyarország súlyos tapasztalatokat szerzett azzal kapcsolatban, milyen következményei lehetnek annak, ha felvízi országokban cianidos bányászati technológiát alkalmaznak. 2000. január 30-án átszakadt a romániai Nagybánya mellett működő Aurul bányavállalat zagyártározójának gátja, és 100 ezer köbméter cianid- és nehézfém-tartalmú szennyvíz zúdult előbb a Lápos patakba, onnan a Szamos, majd a Tisza folyóba.

A halálosan mérgező hatású anyag koncentrációja 180-szorosan haladta meg az engedélyezett határértéket, és tragikus pusztulást okozott a vízi élővilágban. Folyóinkat heteken át mérgezésben elpusztult halak tetemei borították. A tiszai cianid-szennyezést akkoriban a csernobili atomerőmű-baleset óta történt legnagyobb környezeti katasztrófának nevezték. Az Európai Parlament ezt követően 90%-os támogatás mellett fogadta el azt a határozatot, amely előírta a cianidos bányászatnak az EU-n belüli beszüntetését.

Komolyan kell tartanunk attól, hogy a nagymuzsalyi bánya meddőhányóiban és bányatavaiban található anyagok, köztük nehézfémek a kitermelési próbálkozások során beszivárognak a talajba és az ivóvízbe, vagy, ha a gátak átszakadnak, az ülepítők tartalma bejut a Tisza vízgyűjtő területére és árterébe. Mindezek hatására súlyos környezetvédelmi vészhelyzet alakulhat ki. A nehézfémek – és esetleg a cianidok – által keltett katasztrófa elsőként a helyi lakosokat, Ukrajna állampolgárait sújtaná, de a Tiszába folyó patakok révén szinte azonnal határon áterjedő környezeti kockázattá válna: egyaránt veszélyeztetné a folyó felső szakaszán élő ukrán és magyar állampolgárokat.

Az espooi egyezmény szellemében a magyar fél az elmúlt évek során több alkalommal és több irányban is megkereste Ukrajna illetékeseit, tájékoztatást kérve a bánya újraindításának engedélyezési eljárásáról és a környezeti hatástanulmány lefolytatásáról. Sajnálatos módon érdeklődésünkre a kijevi hatóságok csak annyit jeleztek, hogy véleményük szerint a meddőhányó érctartalmának kinyerését célzó beruházásnak nincs határon átnyúló jelentős környezeti hatása. 2019 nyarától magyar részről több alkalommal kértük a környezeti hatástanulmány megküldését, de ezekre a levelekre semmilyen válasz nem érkezett.

Elnök Úr, az esetleg a határ magyar oldalán is jelentkező környezeti következmények miatt köszönettel fogadnám, ha munkatársaitól hiteles tájékoztatást kaphatnánk a nagymuzsalyi meddőhányók kiaknázásának alakulásáról, az ökológiai hatásvizsgálatok eredményeiről és az ukrán engedélyező hatóságok ezekkel kapcsolatos álláspontjáról.

Úgy vélem, mindenképpen indokolt lenne, hogy a meddőhányók és bányatavak érctartalmának kitermelése ügyében Ukrajna központi és helyi hatóságai szoros ellenőrzés alá vonják a bányászati vállalatot, különös tekintettel az általa alkalmazni kíván technológiára és az esetleges környezeti hatások megelőzését célzó gyakorlati intézkedésekre. Kérem Elnök Urat, hogy segítsen a környezeti katasztrófa megelőzésében: alkotmányos jogköre alapján járjon el a nagymuzsalyi meddők kiaknázásából adódó potenciális veszélyek elhárítása érdekében. Ígérhetem, hogy magyar részről ennek során készek leszünk az érdemi együttműködésre.

Budapest, 2020. december 2.

Őszinte nagyrabecsüléssel:

Áder János